

Harlan Coben

Momentopname

Scott Duncan zat tegenover de moordenaar. De muren waren donderwolkgrijs en er zaten geen ramen in. Er hing een wat vreemde sfeer in de ruimte; afwachtend, zoals wanneer de muziek begint en mensen die elkaar niet kennen het bal moeten openen. Scott knikte maar eens vrijblijvend. De moordenaar, gekleed in een oranje gevangenisoverall, keek strak voor zich uit. Scott sloeg zijn handen in elkaar en legde ze op de metalen tafel. De moordenaar – in het dossier stond dat hij Monte Scanlon heette, maar mooi dat het zijn echte naam niet was – had dat misschien ook wel willen doen, maar zijn handen waren geboeid.

Waarom, vroeg Scott zich voor de zoveelste keer af, zit ik hier?

Hij was gespecialiseerd in het vervolgen van corrupte politici en in New Jersey, waar hij werkte en woonde, was dat meer dan een dagtaak. Een paar uur geleden had Monte Scanlon, die je zonder meer als seriemoordenaar kon betitelen, eindelijk zijn zwijgen verbroken en een verzoek gedaan.

Dit verzoek?

Hij wilde een gesprek onder vier ogen met Scott Duncan, hulp-officier van justitie. Om meer dan één reden was dat vreemd: een moordenaar zou niet in de positie mogen verkeren om een verzoek te doen en Scott kende die hele Monte Scanlon niet, had zelfs nog nooit van de man gehoord.

Scott verbrak de stilte. 'Je wilde me spreken?'

'Ja.'

Scott knikte en wachtte of er nog wat zou komen, maar hier bleef het bij. 'Nou, wat kan ik voor je doen?'

Monte Scanlon bleef onverstoord voor zich uit kijken. 'Weet je waarom ik hier zit?'

Scott keek om zich heen. Afgezien van Scanlon en hemzelf waren er nog vier anderen in de ruimte. Linda Morgan, de officier van justitie, leunde tegen de muur achter Scanlon. Ze deed haar best even ontspannen over te komen als Frank Sinatra die tegen een lantaarnpaal leunt. Vlak achter Scanlon stonden twee potige, vrijwel identieke gevangenvaarders, kleerkasten met armen als boomstammen. Hij had de twee zelfverzekerde heren eerder aan het werk gezien. Het waren rustige kerels, die beheerst als yogaleraars te werk gingen, maar vandaag, met de aan handen en voeten geboeide gevangene, leek zelfs dit duo een beetje gespannen. Scanlons advocaat, een muizig uitziend ventje dat naar goedkope eau de cologne riekte, completeerde het gezelschap. Aller ogen waren op Scott gericht.

'Omdat je mensen hebt vermoord,' antwoordde Scott. 'Een he-leboel.'

'Ik was wat ze een killer noemen. Ik was...' Scanlon zweeg even. '... een huurmoordenaar.'

'Ik heb niets met die zaken te maken.'

'Klopt.'

Scotts dag was heel gewoon begonnen. Hij had een aanklacht opgesteld tegen de manager van een afvalverwerkingsbedrijf die de burgemeester van een klein stadje had omgekocht. Een routinezaak, zeker in New Jersey. Wanneer had hij daaraan zitten werken? Een uur, misschien anderhalf uur geleden en nu zat hij aan een in de vloer vastgeklonken tafel tegenover een kerel die volgens Linda Morgans ruwe schatting om en nabij de honderd mensen had omgelegd.

'Wat wil je nou van mij?'

Scanlon zag eruit als een playboy op leeftijd die misschien in de jaren vijftig een van de gezusters Gabor had kunnen versieren. Hij was klein, een beetje verschrompeld haast. Het grijzende haar zat achterovergekamd, zijn tanden zagen geel van de nicotine en zijn huid was gelooit door te veel schelle middagzons en te veel lange avonden in schemerige nachtclubs. Geen van de aanwezigen wist hoe hij eigenlijk heette. Toen hij was opgepakt, had hij een paspoort

bij zich waarin stond dat hij Monte Scanlon was, eenenvijftig jaar oud was en de Argentijnse nationaliteit bezat. De leeftijd kon kloppen, maar dat was dan ook alles. Zijn vingerafdrukken waren in de databank gestopt, maar het had niets opgeleverd. De software die gezichten herkent, had ook een vette nul laten zien.

‘Ik wil je onder vier ogen spreken.’

‘Ik ga niet over deze zaken,’ herhaalde Scott. ‘Je moet de officier van justitie hebben.’

‘Zij heeft er helemaal niets mee te maken.’

‘Ik wel dan?’

Scanlon leunde voorover. ‘Wat ik je ga vertellen,’ zei hij, ‘zal je hele leven op zijn kop zetten.’

Scott had de neiging zijn vingers in Scanlons gezicht te duwen en ‘Guttegut’ te zeggen. Hij wist hoe het brein van een gevangene werkte – het gedraai, het zoeken naar een uitweg, een strohalm, het opgeblazen ego. Misschien had Linda Morgan zijn gedachten geraaden, want ze schonk hem een waarschuwend blik. Monte Scanlon, zo had ze hem verteld, had tegen de dertig jaar voor diverse maf-fiafamilies gewerkt. De autoriteiten, in het bijzonder de mensen van Georganiseerde Misdad, snakten naar de inlichtingen die hij hun zou kunnen verschaffen, net als een uitgehongerde man die snakkend voor een buffet staat. Sinds zijn arrestatie had Scanlon geweigerd ook maar iets los te laten, dat wil zeggen tot aan die ochtend.

Hier zat Scott dan.

‘Die baas van je,’ zei Scanlon terwijl hij in de richting van Linda Morgan knikte, ‘hoopt erop dat ik met haar samenwerk.’

‘Je krijgt de injectie,’ reageerde Morgan, die koppig probeerde nonchalant over te komen. ‘Wat je ook doet of zegt, daar verandert niets aan.’

Scanlon glimlachte. ‘Wel, wel. Jij vreest meer dat je niets uit me krijgt dan dat ik bang ben voor de dood.’

‘Het zal wel. Alweer zo’n stoere bink die niet bang is om eraan te gaan.’ Ze ging rechtop staan en zei: ‘Weet je, Monte? Het zijn altijd die stoere binken die in hun broek schijten als we ze vastbinden.’

Alweer had Scott de neiging om zijn vingers in iemands gezicht te draaien, maar nu betrof het zijn baas. Scanlon glimlachte maar een beetje en bleef Scott strak aankijken. De ogen van Scanlon bevielen Scott niet erg; ze glommen, waren gitzwart en zoals te verwachten was, stonden ze vals. Desondanks, hoewel het mogelijk

was dat hij zich vergiste, zag Scott er ook wat anders in, iets meer dan de geijkte leegte. Het leek wel alsof ze iets smekends hadden en het kostte Scott moeite de man niet aan te kijken.

Misschien was het wel spijt.

Of wroeging.

Scott keek Linda aan en knikte. Ze trok haar wenkbrauwen op, maar Scanlon had gewonnen. Linda tikte een van de cipers op de schouder en gebaarde dat ze weg moesten gaan. Scanlons advocaat stond op en voor het eerst zei de man wat. 'Wat hij ook zegt, houd het buiten de boeken.'

'Blijf in de buurt van die twee heren,' droeg Scanlon hem op, 'en zorg ervoor dat ze de boel niet afluisteren.'

De advocaat pakte zijn aktetas en liep achter Linda aan richting deur.

Scott en Scanlon waren nu alleen. In films zijn moordenaars alleskunnners, maar in het echt zijn ze dat niet. In een zwaarbeveiligde gevangenis ontdoen ze zich niet van hun boeien. De kleerkasten, zo wist Scott, stonden vlak achter de spiegellende ruit. De intercom was op verzoek van Scanlon uitgezet, maar ze keken wel allemaal naar hen.

Scott haalde zijn schouders op om aan te geven dat Scanlon van wal kon steken.

'Ik ben geen gewone huurmoordenaar.'

'Oké.'

'Ik heb zo mijn regels.'

Scott zweeg.

'Om te beginnen, ik dood alleen mannen.'

'Kijk eens aan,' zei Scott. 'Je bent een echte heer.'

Scanlon negeerde het sarcasme. 'Dat is regel één. Ik doe alleen mannen. Nooit vrouwen.'

'Zo? Vertel eens, is regel twee misschien dat je mensen pas na de derde afspraak om zeep helpt?'

'Je vindt me een monster?'

Scott haalde zijn schouders weer op, nu om te laten zien dat het antwoord op die vraag voor de hand lag.

'Je hebt niet zoveel op met mijn regels?'

'Wat voor regels? Je vermoordt mensen. Je verzint die zogenaamde regels omdat je de illusie wilt wekken dat je iets menselijks hebt.'

Zo te zien moest Scanlon daar even over nadenken. 'Misschien,' wilde hij wel toegeven. 'De kerels die ik heb omgelegd, waren tuig.'

Tuig huurde me in om tuig te doden. Ik was maar een wapen, meer niet.'

'Een wapen?' herhaalde Scott.

'Ja.'

'Een wapen kan het niets schelen wie hij doodt, Monte. Mannen, vrouwen, omaatjes, kinderen. Een wapen maakt geen onderscheid.'

Scanlon glimlachte. 'Helemaal waar.'

Scott wreef over zijn broekspijpen. 'Je hebt me niet hierheen laten komen voor een lesje in ethiek. Wat moet je van me?'

'Je bent gescheiden, Scott. Klopt dat?'

Hij antwoordde niet.

'Geen kinderen, als vrienden uit elkaar, nog steeds goed contact met de ex.'

'Wat moet je van me?'

'Ik wil het uitleggen.'

'Wat uitleggen?'

Hij sloeg zijn ogen neer, zij het heel even. 'Wat ik je heb aangedaan.'

'Ik ken je niet eens.'

'Ik jou wel. Ik ken je al een hele tijd.'

Scott zei niets en het bleef even stil. Hij keek naar het spiegelen-de glas. Linda Morgan stond daar aan de andere kant en vroeg zich vast af waarover ze het hadden. Zij wilde informatie en hij vroeg zich af of ze werden afgeluisterd. Waarschijnlijk wel. Hoe het ook zij, het was zaak Scanlon aan de praat te houden.

'Scott Duncan, negenendertig jaar. Rechten gestudeerd aan Columbia University. Je zou in de advocatuur heel wat meer kunnen verdienen, maar vindt dat maar saai werk. Je werkt sinds een halfjaar voor het Openbaar Ministerie. Je ouders zijn verleden jaar naar Miami verhuisd. Je had een zusje, maar die is tijdens haar studie overleden.'

Scott verschoof in zijn stoel. Scanlon keek hem onderzoekend aan.

'Ben je klaar?'

'Weet je hoe mijn werk in elkaar steekt?'

Van onderwerp veranderen. Scott zweeg. Scanlon probeerde een spelletje met hem te spelen, hoopte dat hij zich ongemakkelijk ging voelen of iets dergelijks. Scott was niet van plan in die val te trappen. Niets wat de man over zijn familie had gezegd was opzienbarend. Iedereen kon na een paar telefoontjes en contacten aan dat soort gegevens komen.

‘Vertel het maar,’ zei Scott.

‘Stel je eens voor,’ begon Scanlon, ‘dat je iemand uit de weg wilt hebben.’

‘Oké.’

‘Je neemt contact op met een kennis, die een kennis heeft, die iemand kent die mij kan bereiken.’

‘Alleen die laatste kent jou?’

‘Zo ongeveer. Ik had maar één contactpersoon en zelfs met hem was ik op mijn hoede. Ik heb hem nooit gezien. We gebruikten codenamen. De betalingen verliepen altijd via bankrekeningen in het buitenland. Ik opende een nieuwe rekening voor iedere... laten we het maar transactie noemen. Zodra de transactie was gepleegd, sloot ik de rekening af. Kun je me volgen?’

‘Zo ingewikkeld is het niet,’ zei Scott.

‘Nee, dat is ook weer waar. Tegenwoordig communiceren we via e-mail. Ik open onder een valse naam een e-mailadres bij Hotmail of Yahoo! of waar dan ook. Je bent niet te traceren, maar stel dat ze toch kunnen uitvinden wie wat heeft verzonden, wat schieten ze ermee op? Alle mails lezen en versturen we in een bibliotheek of een soortgelijke openbare instelling. Niemand kan ons wat.’

Het lag op het puntje van zijn tong om te zeggen dat Scanlon uiteindelijk toch in de gevangenis terechtgekomen was, maar Scott besloot die opmerking maar even in te slikken. ‘Wat heb ik er nou verder mee te maken?’

‘Dat komt nog.’ Scott zag dat Scanlon er zin in begon te krijgen. ‘Vroeger, en wanneer ik “vroeger” zeg, bedoel ik een jaar of acht à tien geleden, ging alles via telefooncellen. Er stond niets gedrukt. Je hoorde alles via de telefoon.’ Scanlon zweeg even om zich ervan te verzekeren dat Scott een en al oor was. Zijn toon had iets vriendelijks gekregen, was minder achteloos. ‘Daar gaat het nu om, Scott. Het ging allemaal telefonisch. Ik hoorde een naam en heb nooit één letter gezien.’

Hij keek Scott verwachtingsvol aan, maar die had geen idee waar Scanlon naartoe wilde, dus zei hij alleen maar: ‘Ja.’

‘Begrijp je waarom ik er de nadruk op leg dat alles telefonisch ging?’

‘Nee.’

‘Omdat iemand zoals ik, iemand die regels in acht neemt, via de telefoon wel eens fouten kon maken.’

Scott dacht daar even over na en zei: ‘Ik vat het niet.’

‘Ik dood geen vrouwen. Regel één.’

‘Dat zei je al.’

‘Dus als er ene Billy Smith uit de weg geruimd moest worden, dan ging ik ervan uit dat die Billy een man was. Billy met een Griekse y. Je denkt bij Billy toch niet aan een vrouw? Een vrouwelijke Billie heeft geen Griekse y. Snap je?’

Scott dacht na en zweeg.

Scanlon zag het en zijn glimlach verstierf. Hij ging op zachte toon verder. ‘We hadden het zojuist over je zusje, niet?’

Scott reageerde niet.

‘Heette zij niet Geri?’

Stilte.

‘Vat je het nou, Scott? Geri is ook zo’n naam. Als je de naam alleen maar hoort, denk je aan Jerry. Wij spreken die namen nu eenmaal hetzelfde uit. Goed, een jaar of vijftien geleden kreeg ik een telefoontje van die contactpersoon over wie ik het zojuist had.’

Scott schudde zijn hoofd.

‘Ik kreeg een adres op en ze zeiden me wanneer die Jerry’ – Scanlon schreef aanhalingstekentjes in de lucht – ‘thuis zou zijn.’

‘De officiële lezing was dat het een ongeluk betrof,’ zei Scott. Zijn stem leek van heel ver te komen.

‘Dat geldt voor de meeste aangestoken branden. Als je weet wat je doet, natuurlijk.’

‘Ik geloof er geen bal van,’ zei Scott, maar zijn stem was onvast geworden. Hij keek Scanlon recht in de ogen. De beelden kwamen weer boven: Geri’s aanstekelijke lach, het haar in de war, de beugel in haar mond en de manier waarop ze tijdens familiebijeenkomsten haar tong altijd naar hem uitstak. Hij herinnerde zich haar eerste vriendje (een eikel die Brad heette), dat niemand haar naar het eindefeest van school had meegevraagd, de felle redevoering die ze had gegeven vlak voor de verkiezingen van de scholierenraad, haar eerste popgroepje (ze konden er geen hout van), en de brief dat ze was toegelaten op de universiteit.

Scott voelde tranen opwellen. ‘Ze was nog maar eenentwintig.’

Geen reactie.

‘Waarom?’

‘Daar houd ik me niet mee bezig, Scott. Ik werd alleen ingehuurd.’

‘Nee, dat bedoel ik niet.’ Scott keek op en vroeg: ‘Waarom vertel je me dat nu allemaal?’

Scanlon bekeek zichzelf in het spiegelende glas en zei kalm: ‘Misschien had je wel gelijk.’

‘Hoezo?’

‘Wat je zo-even zei.’ Hij keek Scott aan. ‘Misschien gaat het me alleen maar om de illusie dat ik tóch iets menselijks heb.’

DRIE MAANDEN LATER